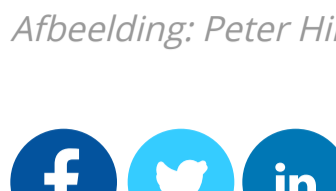

Zo veel vacatures, en toch honderdduizenden mensen in de bijstand: hoe kan dat?

Vandaag om 09:30 door Martijn Visser

Afbeelding: Peter Hilz

Ondernemers schreeuwen om personeel. Maar ondertussen schrijft de Nederlandse samenleving honderdduizenden mensen af die langdurig in de bijstand zitten. „Bijna een half miljoen mensen zitten al jarenlang, dag in dag uit, uitzichtloos op de bank.“ Wie langer dan een jaar in de bijstand zit, maakt nauwelijks kans op een nieuwe baan: dat geldt voor 8 op de 10 bijstandsontvangers.

„Ik denk dat het aantal mensen in de bijstand de komende tijd niet enorm zal afnemen, met het huidige rijksbeleid maximaal met enkele tienduizenden”, stelt Peter Heijkoop, CDA-wethouder in Dordrecht. „Ik zie het in bijna geen enkele gemeente hard teruglopen, ondanks dat de arbeidsmarkt heel gespannen is.”

Het is geen vrolijke conclusie, bevestigt Heijkoop, die in het bestuur van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) de bijstand in zijn portefeuille heeft: „Inderdaad, het is een treurig beeld. In het huidige gesternte hoef je echt niet te verwachten dat de bijstand hard omlaag gaat, ook niet bij deze economie en bij deze arbeidsmarkt.”

Hoge nood

Wat zijn de cijfers? Werkgevers schreeuwen om personeel: er zijn inmiddels maar liefst 327.000 vacatures. De nood is het allerhoogst in de horeca, de ICT en de bouw, maar ook ondernemers in tal van andere sectoren komen handen tekort. Ondertussen ontvangen 430.210 mensen een bijstandsuitkering van hun gemeente. Voor een alleenstaande is dat ongeveer duizend euro in de maand, voor samenwonenden circa 1500 euro.

Hoe kan het dat er én zo veel vacatures zijn én er honderdduizenden mensen in de bijstand zitten? Is dit niet de tijd om mensen die langdurig langs de zijlijn staan aan een baan te helpen? De praktijk blijkt weerbarstig. Twee grote problemen spelen een rol zeggen experts: veel mensen in de bijstand hebben veel meer sores dan alleen werkloosheid én gemeenten zetten hun geld het liefst in voor de kansrijkste groep. De facto schrijven we een paar honderdduizend mensen af.

Afstand

De kansen op werk zijn niet groot voor veel mensen in de bijstand, stelt Monique Kremer, hoogleraar Actief Burgerschap aan de Universiteit van Amsterdam. „Je hebt in Nederland al heel snel een afstand tot de arbeidsmarkt. Als je een jaar niet gewerkt hebt, is dat voor werkgevers een signaal dat er iets met je is.”

Dat geldt voor een heel groot deel van de bijstandspopulatie: 82 procent ontvangt al langer dan een jaar bijstand, 44 procent zelfs langer dan vijf jaar. „Wie langer dan een jaar bijstand krijgt, heeft een heel groot risico op langdurige afhankelijkheid”, zegt Paul van der Aa, lector Inclusieve Arbeid aan de Hogeschool Rotterdam. „Sommige mensen hebben na hun baanverlies eerst nog WW gekregen. Wie drie jaar in de bijstand zit, is misschien al vijf jaar werkloos.”

Nog nooit gewerkt

Voor in de grote steden zitten nog relatief veel mensen in de bijstand. Bijna 6 procent van de Rotterdammers zit in de bijstand, 4,9 procent van de inwoners van Heerlen en van Arnhem. Dan volgen Amsterdam, Leeuwarden, Groningen, Den Haag en Enschede (4,3 tot 4,7 procent). Landelijk is het percentage bijstandsgerechtigden 2,4 procent. Sinds eind 2017 nam het aantal bijstandsgerechtigden iets af, de coronacrisis zorgde ervoor dat er weer meer mensen in deze uitkering terechtkwamen.

„Er is geen eenduidig profiel, het is een gemêleerd gezelschap”, zegt Kremer over de bijstandspopulatie. Van der Aa: „Er zitten mensen in die geen recht hebben op WW en maar heel kort in de bijstand zitten. Maar ook mensen die nog nooit hebben gewerkt.”

„Een groot deel, circa 40 procent, van de mensen in de bijstand heeft geen startkwalificatie”, aldus Kremer. „Praktisch opgeleiden kunnen in deze tijd van krapte gemakkelijk aan de slag. Maar in de bijstand zitten veel mensen zonder diploma's of met de verkeerde diploma's, dan is het veel moeilijker. Daarnaast hebben veel bijstandsgerechtigden financiële problemen. En ze hebben veel vaker gezondheidsproblemen. Dat is een beetje kip-ei: komen ze in de bijstand omdat ze een slechte gezondheid hebben of krijgen ze een slechte gezondheid omdat ze in de bijstand zitten? Langdurig afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering is perspectiefloos en is niet goed voor je geestelijke en fysieke gezondheid.”

Alleenstaanden

„Het klassieke beeld van stellen en echtparen die samen in de bijstand zitten klopt niet meer”, aldus Pierre Koning, hoogleraar Arbeidsmarkt aan de Vrije Universiteit Amsterdam. „Ongeveer 85 procent van de mensen in de bijstand is alleenstaand of alleenstaand met kinderen. Vooral de groep alleenstaanden zonder kinderen is groot, circa twee derde van de bijstandsgerechtigden. Dat zijn vaak mensen die hun leven niet helemaal op orde hebben, een slecht netwerk hebben, laagopgeleid zijn, gedragsproblemen kunnen hebben. Een clustering van problemen.”

Nog een paar statistieken: de meerderheid is vrouw (57 procent). Dat verschil was een kleine vijftien jaar geleden nog veel groter, toen circa 62 procent van de bijstandsgerechtigden vrouw was. Ongetwijfeld hebben de strengere regels voor alleenstaande moeders effect gehad. Verder is de culturele achtergrond verschoven. Vijftien jaar geleden had 47 procent van de bijstandsgerechtigden een Nederlandse achtergrond, was 11 procent een westerse allochtoon en 42 procent een niet-westerse. Inmiddels zijn niet-westerse allochtonen in de meerderheid (52 procent).

Afgeschreven

Worden deze langdurig werklozen afgeschreven? Dat vindt Koning 'de grote roze olifant in de kamer'. Het klinkt hard, maar dat geldt wel voor 'een paar honderdduizend mensen': „Die mensen worden de facto afgeschreven. Deze groep wordt redelijk met rust gelaten door gemeenten die de bijstand uitvoeren.”

Het zit de deskundigen niet lekker dat gemeenten hun geld vooral inzetten op de kansrijke groep bijstandsgerechtigden, zoals bleek uit de evaluatie van de Participatiewet, de vervanger van de vroegere Wet Werk en Bijstand. Kremer schreef daarover een vlamdend betoog: „Het is op papier mooi geregeld, de bijstand als laatste vangnet met een uitkering en hulp om aan werk te komen. Maar de keizer heeft geen kleren aan: bijna een half miljoen mensen die merendeels al jarenlang, dag in dag uit, uitzichtloos op de bank zitten. Een klein deel van hen, de 'kansrijken', wordt vaak vruchteloos achter de broek gezeten, terwijl het grootste deel juist nauwelijks aandacht krijgt en afgeschreven lijkt voor de samenleving.”

Van der Aa is ook scherp: „Op papier worden mensen niet afgeschreven. Maar in de praktijk richten gemeenten hun schaarse middelen vooral op mensen die vrij kansrijk zijn. De grote restgroep wordt eigenlijk afgeschreven. Daar heb ik ook vaak discussies over met gemeenten. Als je mensen niks meer biedt, dan versterk je dat proces en worden de kansen van die mensen alleen maar kleiner.”

Uitkeringsfabriek

Wethouder Heijkoop wijst naar de rijksoverheid: „Er is enorm bezuinigd op onze budgetten om mensen aan het werk te helpen.” Gemeentelijke sociale diensten voelen zich daardoor meer een uitkeringsfabriek dan een hulp voor mensen, zegt hij. „De Participatiewet is meer een uitkeringswet geworden dan een re-integratiewet.”

Het budget om een bijstandsgerechtigde aan werk te helpen was tien jaar geleden circa 5000 euro per jaar, inmiddels is dat geslonken tot 1500 euro. „Terwijl de mensen om wie het gaat vaak veel meer mankeren dan voorheen.” Gemeenten die met de schaarse middelen vooral de kansrijkste werklozen helpen, worden daar financieel voor beloond: „Het hele systeem is pervers.”

Frambozen plukken

Hoe reëel is het dat je mensen die langdurig in de bijstand zitten aan het werk krijgt in de bediening in de horeca of als tomatenplukker in de kassen? Kremer: „Voor een baan in de horeca moet je sociale vaardigheden hebben. Als je heel lang niet meer hebt gewerkt, kan dat lastig zijn.”

Een baan in de landbouw ligt ook niet per se voor de hand, zo laat een woordvoerder van LTO Nederland weten: „Werken in en met de natuur en, specifiek, voedsel, is niet voor iedereen weggelegd. Ondernemers werken daarom vaak, en bij voorkeur, elk jaar met dezelfde internationale werknemers.”

Lees ook: [Wie gaat die 20.000 vacatures in Limburg invullen?](#)

Werk in de land- en tuinbouw is zwaar werk en het luistert nauw. „Om een voorbeeld te noemen: het plukken van zacht fruit zoals frambozen of aardbeien vereist nauwkeurig en voorzichtig werk zodat je de vruchten niet kneust, voor het stekken van asperges moet je behoorlijk fit zijn.”

Van der Aa herkent dit. Het klinkt misschien logisch om langdurig werklozen eenvoudig fysiek werk te laten doen. Maar in de praktijk pakt dat meestal niet goed uit: „Wie kampt met zijn gezondheid en schulden heeft, kan minder stress aan en kan daardoor geen zwaar belastend werk doen zolang die problemen niet zijn opgelost.”

Lees ook: [Nog zeker een jaar uitval van treinen door personeelsproblemen](#)

Banepools

Er is wel wat mogelijk, meent hoogleraar Koning. „Je hebt af en toe handjes nodig. Werkgevers zullen niet snel iemand voor eenvoudig werk vast in dienst nemen, dus kun je denken aan banepools. Ik denk uiteindelijk dat bij tijdelijke banen de meeste mensen liggen.” Makkelijk is het niet, erkent wethouder Heijkoop: „Er zitten mensen bij die eerst moeten leren om op tijd uit bed te komen, zich leren netjes voor te stellen aan hun baas. Zij hebben intensieve begeleiding nodig op de werkvloer.”

Lees ook: [Beddencort verloskunde: 'Laat verpleegkundigen geen doucheputjes schoonmaken'](#)

Volgens de VNG-bestuurder is het een illusie te denken dat je uiteindelijk iedereen aan werk kunt helpen. „Ik denk dat je ongeveer een kwart van de mensen redelijk vlot aan het werk kunt helpen, als er genoeg budget zou zijn. Misschien dat je ongeveer een derde van de mensen aan een baan kunt helpen met een loonkostensubsidie. Dan betaalt de gemeente een deel van het salaris. Een heel groot deel, ik schat zo'n 40 procent, zal nooit in staat zijn zelf een salaris te verdienen, ook niet als je daar veel geld tegenaan zet. En ik denk dat dit nog een redelijk optimistische schatting is.”

LEES MEER OVER: [ARBEIDSMARKT](#) [VACATURES](#) [UITKERINGEN](#) [WERKLOOSHEID](#)

Toegang tot alle Plus-artikelen?

Word nu abonnee en lees al onze **Plus-artikelen voor slechts 1,04 per week**. Ruim 110.000 tevreden lezers gingen je al voor.

[Bekijk de actie-abonnementen](#)

Avond nieuwsbrief

Ontvang elke avond het belangrijkste nieuws om 20.00 in je mailbox.

E-mailadres:

Aanmelden

-

Inloofdouche [...]
De inloofdouche is misschien wel de grootste trend van 2021

https://paydayville.com/
[Fotos] Op 54-jarige leeftijd woont Mark Rutte in dit huis

Psychic Monday
[Foto's] Frank Lammers is getrouwd met deze vrouw

-

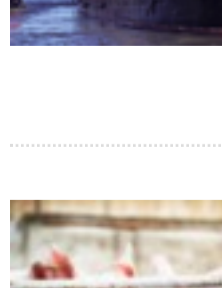
+ Kilometertelletje terugdraaien op automarkt voorbij: 'Alleen nog maar jongens uit oude Oostblok'

+ Gasprijs duidelijk gedaald, maar de consumptie markt er niks van
-
-

+ Race tegen de klok bij aankopen Sinterklaas: consument krijgt korting bij tijdig bestellen

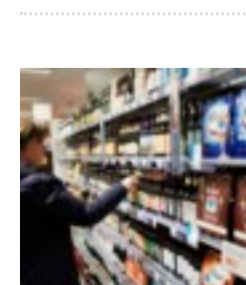
+ Grootste woonwensen: man wil zwembad, vrouw inloopkast
-
-

+ Aanpak fijnstof gaat het best via de landbouw, blijkt uit onderzoek

+ Nog zeker een jaar uitval van treinen door personeelsproblemen
-
-

+ Koophuis raakt ook voor modale Nederlanders verder uit beeld

+ Prijzen zullen komende tijd nog verder oplopen: 'Nog niet alles is doorberekend'

De Limburger	Service en contact	Krant	Blijf op de hoogte	Mobiel	Meer
Artikel overnemen	Service	Digitaal lezen	Facebook	Android Krantenapp	Overlijdensberichten
Adverteren	Krant niet bezorgd?	Foto nabestellen	Twitter	iOS Nieuwsapp	Rubrieksadvertenties
Abonneren	Weeshelpe	Filippijnpuzzel	Youtube	iOS Krantenapp	Van harte berichten
Privacy	Veelgestelde vragen	Prijswinnaars	Instagram	iOS Nieuwsapp	WijLimburg
Cookiebeleid	Tip ons	VIA	Nieuwsbrief		Limburgvac
Gedragscode	Colofon		Rss		Bereik Limburg
Vacatures	Contact				UitTipsLimburg
Gebruiksvoorwaarden					De Limburger Reizen
Leveringsvoorwaarden					Archief
Plus					Index
Auteursrecht					Partnerberichten
Abonneevoordeel					
Privacyvoorkeuren beheren					